

УДК 327:32.019.5(477)"1919/1921"

**ПРОПАГАНДА УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ В ДІЯЛЬНОСТІ
ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ УНР (1919–1921 РР.)**

Ластовець Н. О.

e-mail: nataliia.lastovets@nure.ua

канд. іст. наук, доцент кафедри українознавства
Харківський національний університет радіоелектроніки,
каф. українознавства,
м. Харків, Україна

The paper analyses propaganda as a distinct dimension of the activity of the diplomatic missions of the Ukrainian National Republic during 1919–1921. It is argued that foreign missions acted not only as political representatives but also as centres of international information work. Their propaganda tools included press publications, interviews, official notes, brochures, and the work of press bureaus. Special attention is paid to the attempts to coordinate foreign information policy and to the project of the Central Information Institute. The study emphasizes that weak communication with the government, lack of funding, and shortage of qualified personnel reduced the efficiency of this work. At the same time, Ukrainian diplomacy managed to secure the visibility of the Ukrainian question in the European information space.

У період Директорії УНР пропаганда української справи перетворилася на один із функціонально найважливіших напрямів роботи закордонних дипломатичних представництв. Її посилення у 1919–1921 рр. було зумовлене не лише необхідністю домагатися міжнародного визнання української державності, а й потребою системно протидіяти російським білогвардійським і більшовицьким претензіям на репрезентацію України в Європі. За цих умов дипломатичні місії виконували роль не лише політичних посередників, а й інформаційних центрів, що мали формувати за кордоном цілісний образ України як окремого політичного та культурного суб'єкта.

Основними формами пропагандистської діяльності були публікації статей у зарубіжній та емігрантській пресі, підготовка інтерв'ю дипломатів, видання брошур, буклетів, довідкових матеріалів, а також поширення офіційних нот і звернень. Через ці канали українські представництва намагалися донести до іноземної аудиторії відомості про історичні підстави української державності, етнополітичні особливості України, її економічний потенціал і воєнно-політичну ситуацію. Особливе

значення мало оприлюднення протестів проти спроб більшовиків і білогвардійців виступати від імені українських земель.

Інформаційну роботу координували прес-бюро й інформаційні відділи при місіях. Найуспішніше вони діяли у Берліні, Відні та Константинополі, де забезпечували контакти з редакціями, готували тексти для місцевої преси, переклади, інтерв'ю та оперативні огляди. Водночас ця діяльність залишалася недостатньо узгодженою. Міністерство преси і пропаганди та Міністерство закордонних справ лише окреслювали загальні завдання, тоді як структура, кадровий склад і щоденна практика роботи визначалися самими місіями на місцях.

Показово, що українська сторона усвідомлювала потребу в централізації зовнішнього інформування. Саме тому було запропоновано проєкт «Центрального Інформаційного Інституту», що мав координувати видання матеріалів про Україну й уніфікувати пропагандистську роботу за кордоном. Проте реалізувати його повною мірою не вдалося через брак коштів, кадровий дефіцит, нестабільний зв'язок із урядом та загальну кризу державного апарату в умовах війни й еміграції.

Отже, пропаганда української справи в діяльності дипломатичних представництв УНР була важливим інструментом зовнішньополітичної боротьби. Попри організаційні труднощі, саме вона забезпечувала міжнародну присутність українського питання, сприяла легітимації УНР у європейському інформаційному просторі та заклала основи модерної української інформаційної дипломатії.

Список використаних джерел

1. Богуславський О. Організація зовнішньоінформаційної пресової діяльності Міністерства закордонних справ Директорії УНР в останній фазі визвольних змагань 1919–1920 рр. Вісник Запорізького державного університету. 2001. № 4. С. 1–9.
2. Будков Д., Веденєєв Д. Організація зовнішньополітичного інформування за доби Директорії Української Народної Республіки. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Київ, 1993. Вип. 4. С. 12–20.
3. Веденєєв Д. Міжнародно-інформаційна діяльність Української держави. 1917–1923 рр. Київ : Наук. відділ НА СБУ, 2009. 164 с.
4. Дацьків І. Дипломатія українських державних утворень у захисті національних інтересів 1917–1923 рр. Тернопіль : Астон, 2009. 519 с.
5. Лівіцький А. Листування (1919–1953 роки) / упоряд., вступ. ст., заг. ред. Я. Файзуліна; Український інститут національної пам'яті. Київ : Фенікс, 2019. 688 с.